

Sistemul bancar în viziunea lui Victor Slăvescu¹

Augustin Poenaru²

Rezumat:

Profesorul Slăvescu este considerat cel mai important istoric bancar al României. Monografiile sale meticuloase dedicate fenomenului bancar au contribuit decisiv la cunoașterea actuală a istoriei creditului din România. Victor Slăvescu a întocmit cea mai comprehensivă monografie a sistemului de credit din România în contextul perioadei de după Primul Război Mondial. Acest eveniment a avut loc în anul 1922, prin publicarea „Organizarea de credit din România”, în care sunt definite clar programul și metodele de lucru pentru reconstrucția țării. În acest studiu, sunt prezentate principalele coordonate considerate a fi adecvate unei instituții de credit. Acestea sunt: obiectivele sale trebuie să fie compatibile cu interesele publice ale statului, banca având obligația să facă tot posibilul pentru a evita să se transforme într-un instrument politic; activitatea sa trebuie să fie direcționată spre un cerc larg de interese, în special pentru finanțarea întreprinderilor economice productive; o instituție de credit nu trebuie să se abată niciodată de la două principii: prudență și echilibru; fiecare bancă trebuie să fie conștientă că are obligații naționale și sociale, ambele în legătură cu dezvoltarea culturii naționale și cu ajutorarea celor mulți și neajutorați. Aceste principii au fost dezvoltate ca parte a unei viziuni comprehensive și originale asupra rolului important al finanțelor României. Aceasta este structurată pe trei dimensiuni: consolidarea internă a capitalului autohton, permanenta afirmare a acestuia și expansiunea „prin noi înșine”. Pentru atingerea acestor deziderate trebuiau dezvoltate fundamentele bancare teoretice.

Cuvinte cheie: Victor Slăvescu, sistem bancar, economie, credit.

Abstract:

Professor Slăvescu is considered the most important historian of the Romania's banking system. His meticulous monographs dedicated to the banking phenomenon, contributed decisively to the actual knowledge of the credit's past in Romania. Victor Slăvescu has developed the most comprehensive monograph of the credit system in Romania in the context of postwar period. This event took place in 1922, when he published „Romania's credit organization”, in which are clearly defined the program and the working methods for the country's reconstruction. In this study, are summarized the main coordinates considered appropriate for a credit institution. Thus: the objectives had to be compatible with public interests of the State, the bank having the duty to do everything possible to avoid to become an instrument of the political power; its activity should be directed towards a wider circle of interests, especially to finance productive economic enterprises; a credit institution should never deviate from two principles: prudence and balance; every bank should be aware that it has national and social obligations, both in relation to helping the many and deprived and developing national culture. These principles were developed as part of a comprehensive and original vision of the great Romanian finance's role. It is structured in three dimensions: internal consolidation of the national capital, its permanent affirmation and the expansion „by ourselves. To achieve these goals, banking theoretical foundations had to be developed.

Tags: Victor Slăvescu, banking system, economy, credit.

¹ The banking system in Victor Slăvescu's vision.

Articol prezentat în cadrul celei de-a XIII-a ediții a Simpozionului Internațional „Muncă, bani, bănci, cultură și politică (sec. XVIII-XX)”, desfășurată la Oradea în perioada 21-23 octombrie 2016.

²email: augustinpoenaru@gmail.com

Repere biografice

Originea. Studiile

Victor Slăvescu, economist, om politic, ministru de finanțe, membru titular al Academiei Române (din anul 1939) și unul dintre membrii fondatori ai Institutul Social Român alături de Dimitrie Gusti. Este de asemenea și unul dintre importanții istorici ai gândirii economice românești. El s-a aplecat cu pasiune și pricepere asupra documentelor de arhivă pentru a scoate la lumină aspecte mai puțin cunoscute din trecutul nostru economic. Opera sa economică se înscrie pe trei coordonate: istoria economiei naționale și a gândirii economice românești, structura economiei românești și problematica acesteia în prima jumătate a secolului al XX-lea – orientare în cadrul căreia sectorul bancar ocupă cel mai important rol – și teoria economică fundamentală. Victor Slăvescu a publicat o monografie impresionantă a Băncii Naționale a României, probând un înalt nivel științific și o rigoare documentară demne de invidiat. Monografia „Istoricul Băncii Naționale a României 1880-1924”, elaborată în cadrul programului de cercetări științifice al Institutului Social Român, a fost pasul făcut de Slăvescu în direcția completării istoriei noastre economice în general și a sistemului bancar în special.

Victor Slăvescu s-a născut la 23 mai/5 iunie 1891 în comuna Rucăr din județul Argeș. Tatăl lui, Ioan Slăvescu, era colonel activ în armata țării. Școala primară a urmat-o la Slatina, apoi liceul la Pitești, iar ultimii doi ani la liceul „Gh. Lazăr” din București. Încă din perioada când era licean la București, audia prelegerile profesorilor faimoși de la Universitatea București. În 1911, după susținerea examenului de bacalaureat, se înscrie la Universitatea din Paris, unde a audiat cursurile unor renumiți economiști cum ar fi profesorii Paul Leroy Beaulieu, Charles Gide și Charles Rist. Apoi s-a transferat în Germania și s-a perindat pe la mai multe universități. Conform uzanțelor vremii, un tânăr student putea audia cursurile mai multor profesori de la mai multe universități. Astfel la Göttingen a făcut economia politică cu Wilhelm Lexis, la München a făcut economia cu Lujo Brentano, iar la Halle a susținut doctoratul cu teza *Die Agrarfrage in Rumänien* („Chestiunea agrară în România”, 1914) cu celebrul profesor Johannes Conrad, obținând titlul de doctor în științe economico-sociale și filozofie. Studiul său de doctorat era o consecință a interesului manifestat pentru problema agrară, în special după răscoala țărănească de la 1907.

Începuturile activității

Reîntors în țară în 1915, s-a angajat ca ajutor-contabil la Banca Românească. În paralel a început să colaboreze cu revistele „Economia Națională” și „Expres” și ziarele „Universul” și „Democrația”. Izbucnirea războiului a însemnat chemarea la arme. A fost înrolat ca ofițer voluntar și a plecat pe front. A fost rănit într-o luptă lângă Brașov, după care a fost spitalizat timp de șase luni. La ieșirea din spital a fost din nou trimis pe front, de această dată pe cel din Moldova. La Iași, Victor Slăvescu a avut ocazia să-i cunoască pe Dimitrie Gusti, Virgil Madgearu și Ion Răducanu, cu ultimii doi punând bazele revistei „Independența economică”, considerată o publicație de referință pentru economiștii români din perioada interbelică. Cu toate că aveau unele diferențe de opinii atât profesionale, cât și de angajare politică, cei trei vor colabora întreaga viață, fiind și profesori la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București. A luat chiar parte la bătălia de la Mărășești.

După încheierea războiului în 1918, și-a reluat activitatea la Banca Românească. A fost însărcinat să studieze condițiile de pe teren în noile provincii unite cu România cu scopul de a

organiza un plan pentru serviciile de bancă și credit. A petrecut șase luni în Basarabia, aproape un an în Bucovina și aproape doi ani în Transilvania. În această perioadă a venit în contact direct cu realitățile social-economice din diferitele regiuni ale țării și a acumulat un vast capital de cunoștințe practice. Pe plan profesional a avansat până la postul de subdirector al Băncii.

Director al Societății Naționale de Credit Industrial

În anul 1915 se înscriesese în Partidul Național Liberal. Pentru că de-a lungul anilor și-a făcut un bun renume ca specialist în economie și finanțe, a fost remarcat de fruntașii partidului. A strâns legături cu Vintilă Brătianu, care, devenit ministru al Finanțelor, promova politica economică „prin noi înșine”. Acesta l-a propus în 1923 pe Slăvescu la funcția de director al Societății Naționale de Credit Industrial, înființată după Marea Unire pentru a sprijini dezvoltarea industriei. Cu toate că era foarte atașat de Banca Românească, a acceptat provocarea din partea protectorului său liberal. La Creditul Industrial a găsit o situație complicată: lipsea un program de activitate, sistemul de împrumuturi era complet corupt. Astfel a început o muncă dificilă, presărată cu piedici din cele mai diverse, pentru asanarea și consolidarea acestei bănci. A lucrat timp de 24 de ani la creditul Industrial. În 1927 a fost numit subdirector general, iar în 1935 director general.

Activitatea didactică

În anul 1925 a debutat în mediul universitar în postul de conferențiar la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București, la cursul de „Transporturi și întreprinderi”. În 1938 a fost titularizat profesor la catedra de „Monedă”, iar în 1940, după asasinarea colegului său Virgil Madgearu, a devenit profesor de Economie politică și Economie națională. A publicat cursuri de înaltă ținută științifică pentru toate cursurile pe care le-a predat (totalizând 6000 de pagini de scrieri didactice tipărite).

Activitatea politică. Ministru de Finanțe

Între 1925-1926 a fost și consilier tehnic la Ministerul Finanțelor condus de Vintilă Brătianu. În perioada 1927 – 1940 a fost ales de șase ori deputat din partea Partidului Național Liberal și o dată senator din partea breslei industriașilor. A fost subsecretar de stat la Finanțe în guvernul I. G. Duca (noiembrie – decembrie 1933), iar după asasinarea primul ministru Duca, a preluat portofoliul Finanțelor în guvernul Tătărescu, în perioada de apogeu a crizei economice mondiale care lovise România. A demisionat din această funcție în februarie 1935, după 14 luni în care a trebuit să facă față corupției generalizate de la nivelul statului și a neînțelegerilor cu colegii de partid.

Izbucnirea războiului a determinat guvernul să înființeze în 1938 Ministerul Înzestrării Armatei, cu sarcina de a aproviziona armata cu armament și cele necesare apărării țării. În 1939 Victor Slăvescu a preluat conducerea acestui minister, fiind cel mai bun cunoscător al situației industriale. A îndeplinit această funcție timp de 1 an și jumătate, sub 5 guverne.

Victor Slăvescu a făcut parte din Institutul Social Român al lui Dimitrie Gusti (din 1921). A fost membru în consiliile de administrație ale mai multor societăți comerciale și bancare, membru al Uniunii Generale a Industriașilor din România (și președinte al acesteia, ales în 1937), membru în Asociația Generală a Economiștilor din România (și președinte al acesteia

între 1930 -1937). A făcut parte din Consiliul Superior Economic, Consiliul Superior Bancar. În 1936 a fost ales membru corespondent al Academiei Române, la propunerea lui Dimitrie Gusti, iar în 1939 a devenit membru titular al Academiei. Tot în 1936 a fost ales administrator al Băncii Naționale a României.

Instaurarea comunismului i-a adus în 1947 îndepărtarea de la catedră și în 1948 înlăturarea din Academia Română. În 1950 a fost arestat pentru „activitate intensă contra clasei muncitoare” și, fără a fi judecat, a fost închis la Sighet, unde era închisă mare parte din elita românească. A fost eliberat în 1955, când închisoarea a fost dezafectată. După această experiență traumatică s-a retras din viața publică și s-a dedicat cercetării științifice. În perioada 1947 – 1977 și-a desfășurat cercetările mai ales la Biblioteca Academiei Române și la Arhivele Statului, elaborând o cantitate uriașă de material științific, de studii și lucrări, numeroase rămase în manuscris, însumând zeci de mii de pagini. A decedat la 24 septembrie 1977, la vârsta de 86 de ani, la București. Academia Română l-a repus în drepturi ca membru titular la 3 iulie 1990.³

Profesorul Victor Slăvescu rămâne până astăzi cel mai însemnat istoric al băncilor de pe întregul teritoriu al României. Fără monografiile sale meticuloase dedicate fenomenului bancar, nici vorbă nu ar putea fi de cunoașterea efectivă a trecutului creditului în România.

Încă de la sfârșitul Primului Război Mondial, Victor Slăvescu s-a preocupat de politicile bancare din România, încercând să împărtășească din experiența sa de patru ani în cadrul Băncii Românești. Evidențiind rolul crucial al creditului într-o economie capitalistă modernă, Victor Slăvescu a tras primele semnale de alarmă legate de nevoia existenței unor baze solide și sănătoase pentru instituțiile de credit ale vremii, interesul său fiind îndreptat cu prioritate spre băncile comerciale mici și mijlocii (Mugur Isărescu (coord), Surica Rosentuler, Wilhelm Slater, Ovidiu Slăvoiu, Sabina Marișu, 2001, p. 29).

Încă din acea perioadă el s-a angajat în dezbateri privind rolul marii finanțe românești în soluționarea problemelor cruciale ale României. De altfel, Victor Slăvescu a elaborat cea mai amplă monografie a sistemului de credit din România în contextul perioadei postbelice, lungă și anevoioasă în opinia experimentatului bancher. Acest eveniment a avut loc în 1922, prin publicarea lucrării „*Organizația de credit a României*”, în care sunt definite clar programul și metodele de lucru avute în vedere pentru reconstrucția țării. În finalul acestei lucrări autorul a schițat coordonatele manageriale considerate oportune pentru funcționarea unei instituții de credit. Astfel, obiectivele acesteia trebuiau să fie compatibile cu interesele obștești ale statului, banca respectivă având datoria de a face tot posibilul pentru a evita să devină un instrument de partid. Activitatea sa trebuia direcționată spre un cerc mai larg de interese, mai ales spre finanțarea întreprinderilor economice productive. O instituție de credit nu trebuia să se abată niciodată de la două principii: prudența și echilibrul. Orice bancă trebuia să fie conștientă că are obligații naționale și sociale, atât în legătură cu ajutorarea celor mulți și lipsiți cât și pentru dezvoltarea culturii naționale (Slăvescu, 1922, *passim*).

Profesorul Slăvescu reiterează în această lucrare 15 principii de conducere ale unei bănci comerciale în contextul economic și social al acelor ani, enunțate pentru prima dată în 1920 cu prilejul aniversării primului deceniu de activitate a Băncii Românești. Aceste principii au fost elaborate ca parte integrantă a unei viziuni cuprinzătoare și originale asupra rolului „marii finanțe românești”(Slăvescu, 1922, *passim*), pentru a cărei consolidare internă, afirmare și

³ Biografie preluată din lucrarea *Viața și opera lui Victor Slăvescu în Restitutio BNR*, nr. 1, octombrie 2001, coordonată de prof. univ. dr. Mugur Isărescu.

expansiune autorul încearcă să ofere atât un suport teoretic, cât și un cadru adecvat de politici financiar-bancare și macroeconomice.

Cele 15 principii sunt următoarele:

1. **„Evitarea concentrării într-o singură mână a întregii activități economice”** (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 32).
Acest principiu, pe care profesorul Slăvescu îl situează, deloc întâmplător, pe prima poziție în ierarhia celor 15, este abordat atât din perspectiva generală a bunei funcționări a oricărui sistem bancar, cât și din cea a situației economiei românești în perioada imediat următoare Marii Uniri. În efortul de structurare a unei economii puternice și bine articulate, în noile hotare, dar și în noile circumstanțe social-politice de după încheierea primului război mondial, Victor Slăvescu acordă o mare importanță unor instituții bancare românești, între care să se instaureze un climat de competiție loială, ba chiar mai mult decât atât: „o colaborare sinceră”.
2. **„O instituție mare financiară nu poate fi considerată ca funcționând în mod normal și interesele ei permanente și de viitor nu pot fi asigurate, decât dacă activitatea ei cadrează cu interesele obștești ale** (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 32).
Băncile și statul, în viziunea profesorului Slăvescu, trebuie să adopte atitudinea unor aliați care promovează și aplică seturi de politici coerente și consistente, iar subordonarea față de interesul național trebuie așezată de către marile instituții bancare înaintea „siguranței și beneficiilor ce pot fi obținute” dintr-o operațiune sau alta.
3. **„O instituție bancară trebuie să evite a fi un instrument de partid. O instituție financiară care ar fi condusă de interese politice nu-și poate asigura bunul ei mers”** ale (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 33).
4. **„Banca nu poate face exploatări directe, fie industriale, comerciale sau agricole; ea rămâne la rolul de a finanța asemenea întreprinderi”** (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 33).
5. **„O bancă mare are rolul de creatoare și întărire a caracterului național al vieții economice”** (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 34).
Acest principiu are ca o derogare-paradoxală la prima vedere - de la regula încadrării stricte a băncilor în rolul de finanțatoare ale întreprinderilor productive. Slăvescu precizează însă că această misiune este una suplimentară, care se adaugă la activitatea propriu-zisă a băncii și că firmele comerciale și industriale, la a căror inițiere, funcționare și dezvoltare băncile trebuie să-și aducă o contribuție importantă, acordându-le finanțarea necesară pe cale de credit, trebuie să aibe drept sursă a capitalurilor publicul larg.
6. **„O bancă mare nu are căderea să împrumute bani percepând în afară de dobânda convențională, comisioane globale sau participațiuni la beneficii”** (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 34).
Băncile trebuie să promoveze transparența și claritatea în raporturile cu beneficiarii de credite. Deoarece prețul creditului bancar este dobânda, banca nu este îndreptățită să pretindă alte categorii de venituri de la clienții săi.
7. **„O bancă nu poate specula buna credință a clientelei sale”** (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 34).

Acest principiu adaugă o nouă valență, de natură etică, raporturilor dintre bancă și client: corectitudinea și buna credință reciprocă. Victor Slăvescu militează pentru ceea ce astăzi se numește „parteneriat în afaceri”, punând în evidență importanța unei atitudini constructive, de cooperare, din care ambele părți implicate, banca și întreprinderea productivă, să aibă de câștigat.

8. **„Instituția bancară trebuie să aibă și să rămână cu caracter național, chiar și atunci când colaborează la ea capital străin”** (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 34).

Victor Slăvescu acorda o atenție deosebită participării băncilor românești la înființarea și dezvoltarea de noi întreprinderi productive în calitate de finanțator. Băncile trebuie să urmărească organizarea de început a acestor firme, conducându-le astfel primii pași pe calea cea bună. În viziunea acestuia, banca are răspunderea încrederii dată de public și afacerea trebuie să reușească; altfel creditul și autoritatea bancii pot fi știrbite.

9. **„În ceea ce privește colaboararea cu capitalul străin, Victor Slăvescu stabilește următoarele norme de conducere: a), nu avem în acest moment decât prea puțină nevoie de capital din afară, din cauză că inflația monetară a țării înlesnește găsierea capitalului pe loc; b) capitalul străin este sau poate fi util pentru experiența și specialitatea ce ar aduce-o în același timp sub formă de colaborare reală, pentru a face școală sau pentru a fi procuratori de mașini și materii prime”** (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 35).

Acest principiu reflectă momentul imediat următor încheierii primului război mondial, când liberalii erau extrem de preocupați de promovarea capitalului autohton. Cu timpul, abordarea lui Victor Slăvescu s-a nuanțat, el revenind asupra acestor idei, acordând o importanță deosebită și investițiilor externe.

10. **„O instituție financiară mare trebuie să fie întotdeauna prevăzătoare”.** (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 35).

Prevederea înglobează nu doar aspecte de natură strict financiară, ci și elemente de interes larg, public sau social. Efectele reputaționale, despre care se discută atât de mult în prezent când sunt analizate rațiunile și consecințele unor decizii și politici din domeniul financiar bancar, nu au fost ignorate de Slăvescu.

11. **„Trebuie să se dea muncii situația și rolul întreg ce i se cuvine. Prin încurajarea și canalizarea micilor economii să le facă a participa la beneficiile prosperării generale”** (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 36).

În formularea și argumentarea acestui principiu, Victor Slăvescu îmbină abordarea managerială a directorului de bancă comercială cu perspectiva largă a economistului și a omului politic vizionar preocupat de imperativele unei dezvoltări armonioase a societății românești.

12. **„Este în interesul oricărei instituții să nu facă din societatea ei o casă închisă, să nu recurgă veșnic numai la aceeași acționari de câte ori va face apel la capital”** (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 37).

Victor Slăvescu atrage atenția asupra unei alte coordonate extrem de importante a deschiderii instituțiilor financiare către marele public, înscrisă în același efort generos și inteligent de a democratiza capitalul.

13. **„O bancă mare nu poate lucra în contrazicere cu interesul obștesc. Fără a năzui să ia asupra-și din instrumentele mari ale economiei naționale, o instituție financiară națională poate colabora la dezvoltarea vieții locale active, în participare cu**

judetele, comunele și cu Statul” (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 37).

Caracterul de instituție publică al unei bănci, și mai ales a unei bănci mari, prin însuși specificul operațiunilor pe care le efectuează, implică, în abordarea lui Slăvescu, asumarea unor responsabilități sporite față de întreaga societate.

14. **„O mare instituție nu poate refuza să ajute operațiile financiare ale administrațiilor publice, însă ea trebuie să caute a avea în față o administrație serioasă și o operație de natură să garanteze banii dați și rapida lor lichidare”** (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 37).

Victor Slăvescu are în vedere desfășurarea unor operațiuni financiare corecte și lipsite de orice echivoc între bănci și administrația publică, având la bază garanții acoperitoare și angajamente ferme în ceea ce privește îndeplinirea de către autoritățile statului a obligațiilor ce le revin.

15. **„O mare instituție financiară mai trebuie să știe să contribuie cu o parte din beneficiile sale la opere de interes general”** (Slăvescu, 1922 *apud* Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 38).

„Capitalul are obligații naționale și sociale de care trebuie să-și amintească”, afirmă Slăvescu. Cultura națională și categoriile mai puțin favorizate ale populației ar trebui sprijinite de către marile bănci românești, întrucât numai un efort de solidaritate națională și conștientizarea responsabilităților instituțiilor care doresc să facă parte din elita „finanței naționale” le au față de țară le vor permite acestora să-și sporească forța și prestigiul (Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 38).

Concepția lui Victor Slăvescu privind rolul finanțelor românești era structurată pe trei coordonate, și anume: consolidarea internă a capitalului autohton, permanenta afirmare a acestuia și expansiunea „prin noi înșine”, considerând că „viața economică a unei țări valorează atât cât valorează instituțiile financiare care o conduc și o alimentează” (Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 38). Pentru atingerea acestor deziderate trebuiau dezvoltate fundamentele bancare teoretice. Prin analiza amănunțită și diagnosticarea exactă a fenomenelor economice românești, Victor Slăvescu a reușit să contureze situația economică, dar mai ales necesitatea sistemului monetar și de credit autohton.

În direcția consolidării sectorului bancar, Victor Slăvescu în calitate de director la Banca Românească, propunea o nouă abordare a politicii de personal, nu doar sub aspectul recrutării și remunerării conform pregătirii, ci și sub cel al posibilității angajaților de a participa la beneficiile instituției respective. Acest demers a fost pus în practică de Banca Românească în 1919, când 10% din beneficiul net a fost acordat funcționarilor săi. Este de remarcat faptul că, la multă vreme după această inițiativă întreprinsă de Victor Slăvescu și de bancă, în literatura și practica internațională s-a discutat despre sisteme de distribuire a beneficiului, luând amploare un bogat arsenal de astfel de instrumente: acțiuni gratuite cu dividende, garantare de acțiuni colective, acțiuni distribuite la un curs sub valoarea lor nominală și reală (Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 40).

Tratând problema primejdiei abuzului de credit abuzului de credit care a urmat stabilizării monetare din 1929, Victor Slăvescu caracteriza băncile ca fiind niște seismografe care înregistrau fidel modificările din economie, subliniind faptul că mărirea dobânzii din anii premergători mării crize, conjugată cu lipsa puterii de plată de debitorilor, a avut două efecte principale, și anume sporirea datoriilor cu dobânzile acumulate și imobilizarea băncilor prin

plasamente nelichide (Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 45). Bun cunoscător al agriculturii românești, Victor Slăvescu a acordat o atenție sporită efectelor crizei economice asupra României, țară preponderent agrară, iar din acest punct de vedere a caracterizat relația dintre bancă și debitorii săi drept una de solidaritate (Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 45).

Spirit liber și optimist, fin observator al sistemului bancar românesc, Victor Slăvescu își exprima convingerea că o criză economică, pe lângă pierderile pe care le provoacă, are și valoare educativă incontestabilă și că perioadele dificile din viața oricărei țări sunt de natură a îmborsăta mediul economic. Soluția ieșirii din criză a instituțiilor bancare o reprezenta concentrarea acestora. Băncile românești sufereau de o criză de adaptare, neînțelegând la timp simptomele crizei care apăruseră în viața economică a României. Dacă se recurgea la concentrarea unităților bancare, economia românească ar fi putut beneficia de o rețea de credit mai solidă și mai bine amplasată în teritoriu. Dar pentru ca această acțiune de organizare a vieții bancare să poată fi pusă în practică era nevoie, susținea Victor Slăvescu, de acțiunea simultană a statului și a Băncii Naționale (Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 46). Statul putea interveni prin asigurarea unui cadru legal și prin acordarea de avantaje fiscale băncilor care fuzionau, iar Banca Națională, cea care cunoștea intimitatea tuturor băncilor, trebuia să-și îndrepte creditele cu predilecție către acestea.

Începându-și activitatea profesională și științifică în anii neutralității, Victor Slăvescu și-a încheiat-o cu un sfert de veac înainte de finele secolului al XX-lea. A trăit două războaie mondiale și a avut șansa de a participa activ la construirea României Mari. A fost, de asemenea, martorul instalării puterii comuniste și al dezastrului politic, social și economic pe care țara l-a trăit după acest moment. Datorită îndelungatei perioade de profunde transformări pe care a trăit-o, este dificil ca personalitatea excepțională a lui Victor Slăvescu și concepția acestuia asupra sistemului bancar să fie descrise în câteva pagini. Având în față un asemenea om, de desăvârșit profesionalism și de înaltă rectitudine morală, poate cea mai potrivită caracterizare a fost făcută de Gheorghe Tătărăscu, după ce Victor Slăvescu a demisionat din echipa guvernamentală a acestuia, în februarie 1935: „, prea profesor, prea ortodox” (Mugur Isărescu (coord), 2001, p. 76).

Bibliografie

Slăvescu, Victor. (1922). *Organizația de credit a României*, București, Editura Cartea Românească.

Mugur Isărescu (coord), Surica Rosentuler, Wilhelm Slater, Ovidiu Slăvoiu, Sabina Marițiu. (2001, octombrie). *Viața și opera lui Victor Slăvescu, Restitutio BNR, nr. 1.*